

מתן מאמץ חשמונאים

ע"ש יהושע ובלימה שטורם In memory of Sam and Agi Sturm

ב"ה יום שלישי כח באדר תשף - 24.03.20

שיעור בביתים עקב מגפת קורונה ע"י תוכנת ZOOM מועבר שיעור ע"י הר' שורלה רוזן

שמות רבה (וילנא) פרשת שמות פרשה א

יג כשראה שהם פרים ורבים גזר על הזכרים, הה"ד ויאמר מלך מצרים למילדות וגו', מי היו המילדות, רב אמר כלה וחמותה יוכבד ואלישבע בת עמינדב, רבי שמואל בר נחמן אמר אשה ובתה, יוכבד ומרים, ולא היו למרים אלא ה' שנים, שאהרן גדול ממשה ג' שנים, אמרו רז"ל הולכת היתה עם יוכבד אמה ועושה צרכיה, והיתה זריזה, שעד שהתינוק קטן הוא ניכר, הוא שאמר שלמה (משלי כ) גם במעלליו יתנכר נער וגו', אשר שם האחת שפרה שהיתה משפרת את התינוק, כשהוא יוצא מלא דם, פועה שהיתה נופעת יין בתינוק אחר אמה, ד"א שפרה שפרו ורבו ישראל עליה, פועה שהיתה מפיעה את התינוק כשהיו אומרים מת, ד"א שפרה ששפרה מעשיה לפני האלהים, ד"א פועה שהופיעה את ישראל לאלהים, ד"א פועה שהופיעה פנים כנגד פרעה, וזקפה חוטמה בו ואמרה לו אוי לו לאותו האיש כשיבא האלהים ליפרע ממנו, נתמלא עליה חמה להרגה, שפרה שהיתה משפרת על דברי בתה ומפייסת עליה, אמרה לו אתה משגיח עליה תינקת היא ואינה יודעת כלום, רבי חנינא בר רב יצחק אמר שפרה שהעמידה ישראל לאלהים שבשבילם נבראו השמים, שכתוב בהם (איוב כו) ברוחו שמים שפרה, פועה, שהופיעה פנים כנגד אביה, שהיה עמרם ראש סנהדרין באותה שעה כיון שגזר פרעה ואמר כל הבן הילוד, אמר עמרם ולריק ישראל מולידים, מיד הוציא את יוכבד ופירש עצמו מתשמיש המטה, וגרש את אשתו כשהיא מעוברת מג' חדשים, עמדו כל ישראל וגרשו את נשותיהן, אמרה לו בתו גזרתך קשה משל פרעה, שפרעה לא גזר אלא על הזכרים, ואתה על הזכרים ונקבות, פרעה רשע הוא וגזירתו ספק מתקיימת ספק אינה מתקיימת, אבל אתה צדיק וגזירתך מתקיימת, עמד הוא והחזיר את אשתו עמדו כל ישראל והחזירו נשותיהם, הוי פועה שהופיעה פנים כנגד אביה.

שמות רבה (וילנא) פרשת שמות פרשה א סימן כב

כב [ב, ד] ותתצב אחותו מרחוק, למה עמדה מרים מרחוק, אמר רב עמרם בשם רב לפי שהיתה מרים מתנבאת ואומרת עתידה אמי שתלד בן שיושיע את ישראל, כיון שנולד משה נתמלא כל הבית אורה, עמד אביה ונשקה על ראשה, אמר לה בתי נתקיימה נבואתך, היינו דכתיב (שמות טו) ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התוף, אחות אהרן ולא אחות משה, אלא שאמרה נבואה זו כשהיא אחות אהרן ועדיין לא נולד משה, וכיון שהטילוהו ליאור, עמדה אמה וטפחה לה על ראשה, אמרה לה בתי והיכן נבואתך, והיינו דכתיב ותתצב אחותו מרחוק וגו', לדעת מה יהא בסוף נביאותה, ורבנן אמרין כל הפסוק הזה ע"ש רוח הקודש, נאמר, ותתצב, על שם (שמואל א ג) ויבא ה' ויטיב, אחותו, על שם (משלי ז) אמור לחכמה אחותי

את, מרחוק, ע"ש (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי, לדעת מה יעשה לו, ע"ש (ש"א = שמואל א' = ב) כי אל דעות ה' (וכל העינין).

שמות רבה (וילנא) פרשת שמות פרשה א

כג [ב, ה] לרחוק על היאור, לרחוק מגלולי בית אביה, ונערותיה הולכות, א"ר יוחנן אין הליכה האמורה כאן אלא לשון מיתה, וכן הוא אומר (בראשית כה) הנה אנכי הולך למות, אמרו לה גבירתנו מנהגו של עולם מלך גזור גזירה וכל העולם אינן מקיימין אותה ובניו ובני ביתו מקיימין אותה ואת עוברת על מצות אביו, מיד בא גבריאל וחבטן בקרקע... רבנן אמרין בת פרעה מצורעת היתה לפיכך ירדה לרחוק, כיון שנגעה בחיבה ותרפאת, לכך חמלה על משה ואהבה אותו אהבה יתירה.

ויגדל היילד ותבא אהו לבת פרעה ויהי לה לבן ותקרא שמו משה ותאמר פי מן המים משיתהו: שמות ב י

ואשתו היהודיה ילדה את ירד אבי גדור ואת חבר אבי שוכו ואת יקותיאל אבי זנוח ואלה בני בתיה בת פרעה אשר לקח מרד: דברי הימים א פרק ד פסוק יח

מסכת מגילה דף יג עמוד א

רבי שמעון בן פזי כי הוה פתח בדברי הימים, אמר הכי: כל דבריך אחד הם, ואנו יודעין לדורשן". ואשתו היהודיה ילדה את ירד אבי גדור ואת חבר אבי שוכו ואת יקותיאל אבי זנוח ואלה בני בתיה בת פרעה אשר לקח מרד". אמאי קרי לה יהודיה? – על שום שכפרה בעבודה זרה, דכתיב: "ותרד בת פרעה לרחוק על היאור" (שמות ב ה), ואמר רבי יוחנן: שירדה לרחוק מגלולי בית אביה. ילדה? והא רבויי רביתיה –! לומר לך שכל המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו. "ירד" – זה משה, ולמה נקרא שמו ירד – שירד להם לישראל מן בימיו. "גדור" – שגדר פרצותיהן של ישראל, "חבר" – שחיבר את ישראל לאביהן שבשמים. "סוכו" – שנעשה להם לישראל כסוכה. "יקותיאל" – שקיוו ישראל לאל בימיו. "זנוח" – שהזניח עוונותיהן של ישראל. "אבי" "אבי" "אבי" – "אב בתורה, אב בחכמה, אב בנביאות. "ואלה בני בתיה ... אשר לקח מרד" – וכי מרד שמו? והלא כלב שמו! – אמר הקב"ה: יבוא כלב שמרד בעצת מרגלים, וישא את בת פרעה שמרדה בגלולי בית אביה

דברים רבה פרשה ז

"ברוך אתה בבואך". אמר ר' יהודה בר סימון: המקרא הזה מדבר במשה. "בבואך" – זה משה בביאתו לעולם קירב רחוקים, זו בתיה בת פרעה. "וברוך אתה בצאתך" – זה משה ביציאתו מן העולם קירב רחוקים, זה ראובן מנין? שנאמר: "יחי ראובן ואל ימות" (דברים לג ו)

שמות רבה פרשה יח סימן ג

הנקבות הבכורות אף הן מתות, חוץ מבתיה בת פרעה שנמצא לה פרקליט טוב – זה משה, שנאמר: "ותרא אותו כי טוב הוא" (שמות ב ב). לפיכך אמר שלמה: "טעמה כי טוב סחרה לא יכבה בלילה נרה". "ותקם בעוד לילה" (משלי לא טו) – באיזה לילה? "ויהי בחצי הלילה"

מכילתא דרבי ישמעאל בא – מסכתא דפסחא פרשה יד

"ליל שימורים הוא לה" – בו נגאלו ובו עתידין להיגאל, דברי רבי יהושע, שנאמר: "הוא הלילה הזה לה". רבי אליעזר אומר: בו נגאלו, לעתיד לבוא אין נגאלים אלא בתשרי... ומה תלמוד לומר: "הוא הלילה הזה לה"? "אלא הוא הלילה שאמר הקב"ה לאברהם אבינו: אברהם, בלילה הזה אני גואל את בניך. וכשהגיע הקץ לא עכבן הקב"ה כהרף עין. שימורים לכל בני ישראל לדורותם, מגיד שכל ישראל צריכין להשתמר בו

מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי פרק יב פסוק מב

ליל שימורים הוא לה' – מלמד שנשתמרה להן גאולה ראשונה לדורות וליובלות ולשמיטים ולשנים ולחודשים ולשבתות ולימים ולשעות ולעיתים ולעונות

הוא הלילה הזה לה' שימורים וכו' – גאולה זו נגאלין בפרק זה, שנייה נגאלין בפרק אחר. וכן הוא אומר: "בִּיקְרָא אֲרִיָּה עַל־מִצְפָּה... וְעַל־מִשְׁמַרְתִּי אֲנֹכִי נֹצֵב פְּלִי־לִילֹת", ואומר: "מִשְׁאָ דוּמָה אֲלֵי קָרָא מִשְׁעִיר שְׁמֵר מֵה־מְלִילָה שְׁמֵר מֵה־מְלִיל" (ישעיהו כא ח-יא). מה משמר? משמר שלא תיכנס אומה באומה מלכות במלכות אפילו כחוט השערה אלא הגיע זמנה של מלכות ליפורל ביום נופלת ביום בלילה נופלת בלילה.

שמות רבה פרשת בא, פרשה יח סימן יב

מה ראה לומר "ליל שימורים הוא לה" "שבו עשה גאולה לצדיקים, כשם שעשה גאולה לישראל כשיצאו ממצרים. ובו הציל לחזקיהו, ובו הציל לחנניה וחביריו מכבשן האש, ובו הציל לדניאל מגוב האריות. ובו משיח ואליהו מתגדלין, שנאמר: "אמר שומר אתא בקר וגם לילה" (ישעיהו כא יב). משל לאשה שהיתה מצפה לבעלה שפירש למדינת הים. אמר לה: יהא סימן הזה בידך, בעת שתראי אותו סימן דעי שאני בא ואני קרוב לבוא. כך ישראל מצפים משעמדה אדום. אמר הקב"ה: הסימן הזה יהיה בידכם ביום שעשיתי לכם תשועה ובאותו לילה היו יודעים שאני גואלכם

מסכת ראש השנה דף יא עמוד ב

בניסן נגאלו – כדאיתא. בתשרי עתידין ליגאל – אתיא שופר שופר; כתיב הכא: "תקעו בחודש שופר", וכתיב התם ביום ההוא יתקע בשופר גדול. רבי יהושע אומר: בניסן נגאלו, בניסן עתידין ליגאל. מנלן? אמר קרא ליל שימורים – ליל המשומר ובא מששת ימי בראשית. – ואידך: לילה המשומר ובא מן המזיקין.

מהרש"א חידושי אגדות מסכת פסחים דף קט עמוד ב

ליל שימורים לילה משומר ובא מן המזיקין כו'. ליל שימורים דרישא דהאי קרא, פירש רש"י בחומש שהיה הקב"ה שומר ומצפה לקיים הבטחתו וכו'. והיינו דכתיב ביה: "שימורים הוא לה". אבל סיפא דהאי קרא דכתיב ביה: "שימורים לכל בני ישראל" קאמר הכא דהיינו משומר מן המזיקין כמו שכתוב: "ולא יתן המשחית לבוא אל בתיכם לנגוף" (שמות יב כג). ומדכתיב "לדורותם" קאמר משומר ובא בכל דור ודור.